

Moscow Hearts

MOSCOW HEARTS

MARC PENNARTZ

G R o M

Oorspronkelijke uitgave © 2004, Marc Pennartz
Alle rechten voorbehouden
ISBN 9789402153460

Omslagontwerp: Valentina Pinova

www.marcpenntartz.nl

I

Op de dag dat ik mijn eerste salaris ontving, wandelde ik naar het warenhuis en kocht ik een teddybeer. Hij was groot en stoer, zacht en warm. Jarenlang zat ik elke avond met hem op schoot en verlangde naar het geluk dat nooit voor mij leek weggelegd.

Mijn beer is er nog steeds, maar zit niet meer op mijn schoot. Hij kijkt nu over mijn schouders mee, als ik bevend van opwinding jouw brieven lees.

Je hebt mijn leven veranderd. Elke dag, elk uur, elke seconde kijk ik uit naar onze ontmoeting.

Nog maar een paar dagen. En jij en ik worden één, onszelf verliezend in de grote droom die liefde heet.

Woensdag 16 april

Toen hij bij De Schreeuw van Edvard Munch was aanbeland, passeerde de onbekende man voor de derde keer het raam van de woonkamer. Peter Vogel wist wat hem te wachten stond. Hij had een stommititeit begaan, en hij zou boeten.

Een kwartier eerder had hij de voetstappen voor het eerst gehoord. Een rustige, zelfverzekerde tred. De man naderde, werd zichtbaar vanuit de woonkamer, wandelde over het trottoir voor Vogels bungalow. Ondanks het zwakke schijnsel van de straatverlichting was zijn kleding goed te onderscheiden. Leren jack, spijkerbroek. De schaduw, veroorzaakt door de klep van zijn baseballpet, maakte zijn gezicht echter onherkenbaar.

De man hield zijn handen in de zak van zijn jack, liep zonder haast, en schijnbaar zonder doel. Vogel zag hem heel even stilstaan en in de richting van zijn bungalow kijken.

Vogels maag kromp ineen. Was dit de wreker?

Kalm, had hij daarna tegen zichzelf gezegd. Maak je niet zo druk. Het is weliswaar ongewoon dat een onbekende om halfeen 's nachts door jouw straat loopt, maar dat is geen reden om jezelf de koorts op het lijf te jagen.

Toch had hij een verdomd goede reden om wél bang te zijn.

De man liep verder. De voetstappen verstomden.

Vogel keek opnieuw in zijn kunstencyclopedie, sloeg de pagina om, probeerde de ontspanning te grijpen die hij al dagen zocht.

Kruisafneming van Hans Muelich. De Zigeunermadonna van Otto Mueller.

En opnieuw de voetstappen. Ze naderden nu uit de andere richting.

Vogel voelde een steek in zijn hoofd. Kippenvel op zijn rechterarm. Hij sprong op uit zijn fauteuil, liep naar de schemerlamp, trok de stekker met een harde ruk uit het stopcontact en ging op de bank zitten. Er drong weliswaar

wat licht van buiten de woonkamer in, maar het zou voor een voorbijganger niet mogelijk zijn Vogel door het raam te onderscheiden. Daar was hij zeker van.

De gestalte in de leren jack liep opnieuw langs de voortuin. Dit keer minderde hij geen vaart.

Vogel hoorde hoe de man zich weer verwijderde.

De straat was weer stil.

Hij stond op en liep in het donker naar het dressoir, schonk zichzelf een bodempje Four Roses in en sloeg het glas in één keer achterover.

Kalm blijven, Vogel.

Hij giechelde zenuwachtig. Hij klonk als een meisje van dertien.

Een paar minuten lang zat hij op de bank met het lege glas in zijn hand. Was het werkelijk nodig om bang te zijn van een vent die in zijn straat een keertje op en neer liep? Was het wel een vreemde? Vogel had nauwelijks contact met de mensen in zijn buurt. Die man kon makkelijk vlakbij wonen, zonder dat Vogel het wist. Misschien was zijn vrouw er vandoor en probeerde hij de depressie uit zijn schoenen te lopen. Of hij had een brief gepost en was nu op weg naar huis, nagenietend van een mooie voorjaarsdag. Mensen deden soms de gewoonste dingen op de raarste tijdstippen.

En toch had hij geen andere keus. Hij moest wel bang zijn. Want hij was dom geweest. Zo dom als nooit tevoren in de 56 jaar van zijn leven.

Hij liep nog eens naar het dressoir, schonk een nieuwe bourbon in. Een dubbele, om de duivel in zijn hoofd te bezweren. Deze keer nam hij het glas mee naar de bank. Vogel ging weer zitten, knipte een schemerlampje aan en pakte het boek dat nog opengeslagen op de salontafel lag. Hij moest doen alsof er niets aan de hand was. De wereld was vol late wandelaars.

Hij sloeg het blad om, kwam bij Munch. Een afbeelding van Sterfkamer. Terneergeslagen hoofden, de weduwe in een stoel, de biddende priester en een bed waarin je niemand ziet liggen. Foto aan de wand. Vogel dacht aan die ochtend in Oslo, twee jaar geleden, toen hij

het origineel had gezien. De sensatie die hij destijds had gevoeld, was nu verdwenen. Sterfkamer bekleemde hem.

Nee, dit was niet het juiste moment voor Munch.

Hij keek naar de volgende bladzijde, zag De Schreeuw en hoorde de voetstappen weer. Voor de derde keer. De man liep langzamer dan de vorige keer, passeerde de woning. En weer stierven de voetstappen weg.

‘Ik moet naar bed’, zei Vogel, hardop om zichzelf moed in te praten.

Hij moest zichzelf niet onnodig bang maken. Hij was binnen en de man was buiten. En welke wreker drentelde er nu op en neer voor het huis van zijn beoogde slachtoffer?

Morgen zou hij Fabian de mailtjes laten zien, en alle andere papieren die hij in zijn bezit had. En volgende week ging hij weer werken. Hij zou teruggaan naar zijn vertrouwde plekje in het gemeentehuis en proberen te leven met de angst voor wraak.

Vogel dronk zijn glas leeg, legde het boek weg, knipte het licht uit en sloot demonstratief de overgordijnen. Had ik veel eerder moeten doen, bedacht hij en trok zijn mondhoeken in een grijns. Maar het viel niet mee om die oer-Hollandse gewoonte om de gordijnen niet te sluiten, af te leren.

Vijf minuten later lag hij in zijn bed. Hij zag dat het kwart over één was en zette zijn wekker op acht uur. Een mooie tijd, dacht Vogel zonder te weten wat er mooi aan was, en schakelde het nachtlampje uit. Hij ging op zijn rechterzij liggen, zijn favoriete houding. En hoorde een geluid dat hij niet kon thuisbrengen. Iets metaligs. Vogel kon niet beoordelen of het van binnen of buiten kwam.

Het werd weer stil. Beelde hij zichzelf wat in? Zijn ogen waren open en bleven open.

Opnieuw geluid. Dit keer een langgerekte piep.

Zijn hart leek even op te houden met kloppen. Hij voelde zich ijskoud worden en merkte dat hij tegelijkertijd begon te zweten. Dat was het scharnier van de haldeur.

Er was iemand in de woonkamer. De wreker was binnen. Vogel wist het zeker.

Wat moest hij doen? De vraag schoot wel tien keer door zijn hoofd. Hij had geen telefoon in zijn slaapkamer. Hij had niets om zich te verdedigen. Als de wreker hem zocht, zou hij snel gevonden zijn.

Het raam. Natuurlijk, het raam. Waarom had hij daar niet meteen aan gedacht? Hij kon gewoon uit het raam naar buiten stappen! Een sprintje door de achtertuin en hij zou op straat zijn.

‘Moet ik nu in mijn onderbroek naar buiten?’, fluisterde hij zacht tegen zichzelf. ‘Natuurlijk, Vogel. Overwin die schaamte. Laat je verdomme niet weerhouden door zoiets onnozels.’

Hij stond naast zijn bed en zette zijn eerste pas op weg naar het raam toen de slaapkamerdeur openzwaaide en een krachtige arm Vogel van achteren beetpakte. Hij kreeg een harde trap tegen zijn scheenbeen, viel voorover op de grond, voelde hoe iemand op zijn rug ging zitten en zijn hoofd met het gezicht naar de vloerbedekking duwde. Er werd iets hard tegen zijn achterhoofd gedrukt.

Vogel merkte dat zijn urine begon te lopen.

God, ik wil niet dood, was zijn laatste gedachte.

Ook nadat Sonja er voor de derde keer met een velletje keukenpapier overheen was gegaan, bleef de spermavlek zichtbaar. Ze gaf het op. Sonja trok het laken recht, keek in de spiegel, waste haar vagina en haalde vlug een borstel door het lange bruine haar. Sinds vijf uur ‘s middags had ze vier klanten afgewerkt en ze hadden alle vier hevig getranspireerd. De laatste rook als opa: hij verspreidde de zurige lucht van iemand die met alcohol opstaat en naar bed gaat. De geur was blijven hangen in haar neus en op haar eigen huid. Ze walgde van zichzelf.

Ik wil hier weg, dacht ze.

Ze waste zich nog eens, nu over het hele lichaam, maar zonder zeep. Sonja stak een Marlboro Lights op en inhaleerde zo diep mogelijk. Tabaksrook was een goed middel om jezelf niet te hoeven ruiken. Ze liep om het kamerscherm heen dat het bed aan het zicht van

voorbijgangers onttrok en beklom het houten verhoginkje aan het raam. Haar podium, noemde ze het, maar ze voelde zich geen artiest.

De vorige klant was nogal hardhandig met haar omgesprongen. 'Vooruit, Russische snol. Rijden!'

En nu had ze pijn in de schaamstreek. Gelukkig was het kussen in haar rieten stoeltje lekker zacht.

De afspraak was helder: als ze elke dag meer dan vijftien mannen afwerkte, zou Vitali haar aan het eind van de maand duizend euro geven. Anders streek Vitali alle inkomsten op. Want Vitali betaalde haar eten, haar kleding, haar sigaretten en had ook in haar reis geïnvesteerd. Maar zelfs al was ze zo gedwee als een opblaaspop, zo aantrekkelijk als een topmodel en zo sexy als een kreunende glamourkoningin, dan nog haalde ze haar quotum van vijftien klanten zelden, en dus spreidde ze nu al acht maanden haar benen uitsluitend voor Vitali's portemonnee. En voor de huisbaas, want die moest ze ook nog iedere maand geld geven.

Ik wil hier weg, dacht ze opnieuw.

Ook vorige zomer wilde ze weg. Alleen woonde ze toen nog in een flat in een voorstad van Moskou, met mama, kleine Igor, dronken opa en demente oma. Twee dagen nadat ze haar diploma van de middelbare school had gekregen, werd ze op straat aangesproken door een man die vroeg of hij reclamefoto's van haar mocht maken. Keurige foto's, netjes met alle kleren aan, en tegen betaling natuurlijk. De man zei Vitali te heten. Knappe vent, ex-politieagent, self made business man. Vriendelijk en betrouwbaar. Er was geen enkele reden om niet mee te gaan.

De fotosessie was nog niet om of hij beloofde haar een internationale modellencarrière. Ze zou een opleiding krijgen in West-Europa. Haar salaris begon met duizend dollar per maand, later zou het meer worden.

Een droom kon uitkomen. Ze hoefde haar lot alleen maar in Vitali's handen te leggen.

Ze vlogen naar Duitsland: Vitali, Sonja en nog twee meisjes die een loopbaan op de catwalk in het vooruitzicht

was gesteld. De ene, Lilja was blond en al wat ouder, de andere, Larissa, broodmager maar bloedmooi. In Frankfurt hoorden ze dat ze naar Nederland zouden gaan. Ongeveer een uur nadat Vitali had gezegd dat ze de grens met Nederland passeerden, stapten ze uit de trein. Lilja en Larissa reisden verder in het gezelschap van twee mannen die zich als collega's van Vitali voorstelden, zij bleef bij hem.

De stad heette Eindhoven, maar dat hoorde Sonja pas een dag later. Toen zat ze al achter het raam en had een van Vitali's vrienden haar al twee keer verkracht.

In haar beste Engels - gelukkig was het op school haar lievelingsvak - vroeg ze die avond haar eerste klant in welke plaats ze zich bevond. De man - vijftiger, keurig in het pak, verzorgd uiterlijk - keek haar verbaasd aan, maar gaf uiteindelijk antwoord.

Het was een woensdag geweest en sindsdien zag ze hem elke woensdag weer. Hij zou vanavond ook wel komen. Benk heette hij, de enige vaste klant die haar spontaan zijn voornaam had verteld. Ze wist dat hij rijk was en een bouwbedrijf had. En hij was getrouwd, maar dat waren ze allemaal.

Benk was in de loop der tijd steeds aardiger tegen haar gaan doen, gaf complimentjes, sprak soms zelfs over zijn vrouw met wie hij al jaren geen seks meer had. Sonja kreeg de indruk dat Benk een beetje verliefd op haar begon te worden. Ze hoorde van die verhalen: mannen die het te pakken kregen van een hoertje.

Een vroeg kalende jongeman met een brilletje passeerde het raam en maakte oogcontact. Ze schonk hem haar professionele glimlach, het enige wat ze gratis gaf. Het was niet genoeg om hem binnen te lokken.

Normaal gesproken kwam Benk tussen twaalf en één. Het was nu al bijna kwart voor twee. Waar was hij?

Zelfs als Sonja met een andere klant bezig was, zou Benk niet bij een andere vrouw binnenlopen. Dat was al een paar keer gebeurd. Hij had toen gewoon gewacht tot ze weer vrij was. Alleen als hij met zakenpartners op stap ging, bezocht hij andere vrouwen, vertelde Benk ooit. In

sekshuizen, ver weg van de goedkope raamhoeren, ver weg van Sonja. Want Benk wilde niet dat zijn vrienden hun oog op Sonja zouden laten vallen. Zij was zijn kleine geheimpje.

Ze stak nog een sigaret op. Auto's reden in een sukkeldrafje langs, zo nu en dan was er een schichtige wandelaar, maar niemand maakte aanstalten om bij haar binnen te komen.

Ik wil hier weg, dacht ze nog maar eens. Terug naar mamietsjka.

Een keer per maand mocht ze haar bellen van Vitali. Dan zei ze dat alles goed ging en dat ze hard werkte. Haar werkelijke beroep durfde ze niet te vertellen. Het zou mama's hart verscheuren.

Vorige maand zei mamietsjka dat de televisie kapot was en dat ze geen geld had voor een nieuwe. Sonja beloofde meteen geld te sturen.

Ze had de belofte eerder gedaan, vorige zomer, toen ze uit Moskou vertrok. 'Elke maand stuur ik je honderd dollar, mamietsjka.' Natuurlijk was het nooit zover gekomen, en mama had zich ervoor geschaamd om ernaar te vragen, zo goed kende Sonja haar wel. Maar deze keer moest ze haar belofte nakomen. Mama zou gek worden zonder tv.

Maar welk geld moest ze sturen? Zelfs wanneer ze maandverband of nieuw ondergoed nodig had, was ze afhankelijk van Vitali.

Na het telefoongesprek vertelde ze Vitali over de kapotte tv. De tranen hadden in haar ogen gestaan. Voor het eerst had ze vertedering en hulpvaardigheid in Vitali bespeurd. Hij sprak haar aan liefkozend aan met Sonesjka en stuurde mamietsjka tweehonderd dollar.

Dat was het enige waarvoor Sonja hem dankbaar was.

Het litteken op haar hand jeukte, een overblijfsel van die dag dat Vitali een sigaret op haar huid uitdrukte omdat ze negen condooms had verbruikt maar volhield slechts acht klanten te hebben gehad. Het was geen leugen: bij één man had ze twee condooms gebruikt. Die klant - een jonge kerel met te veel gel in zijn haar - wilde het eerste

condoom per se zelf om zijn veel te slappe pik doen. Daarbij scheurde het.

Achter het raam aan de overkant zat een oudere, zwarte vrouw. Toen er eens een belangrijke voetbalwedstrijd was en er bijna geen klanten kwamen, had Sonja met haar gepraat. Ze kwam uit een land waarvan ze nog nooit gehoord, ergens in Afrika, en ze was hier tien jaar. Al die tijd zat ze achter het raam. Eerst voor een pooier, nu op eigen kracht. Moet je ook doen, had ze Sonja aangeraden.

Maar hoe? Vitali zou haar vermoorden als ze voor zichzelf begon. Bovendien: waar moest ze heen? Ze woonde in zijn huis, kende niemand behalve Vitali en zijn vele vage vrienden. Hij had zelfs haar paspoort, opgeborgen op een plek waarnaar ze niet eens durfde te zoeken.

Denken aan de toekomst maakte Sonja niet vrolijk. Ze zag zichzelf over tien jaar nog steeds achter het raam zitten. Als er niets veranderde, zou ze nog steeds Vitali's geldmachine zijn.

Ze was geen mens meer.

Er zat een traan in haar rechteroog.

Daar was Benk, in zijn grijze krijtstreepjespak. Hij zag er moe en gehaast uit, zijn stropdas was slordig geknoopt.

'Je bent laat. Het is al twee uur', zei ze met trillende stem.

'Een zakelijke bijeenkomst die uitliep', verontschuldigde hij zich terwijl hij doorliep naar de ruimte achter het kamerscherm.

Daar stond hij. Bezig om zijn kleren uit te doen. Bezweet, zoals al die vieze mannen voor hem. Maar van Benk kon ze het accepteren.

Ze liep naar hem toe, keek hem diep in zijn ogen, iets wat ze in deze kamer nooit met iemand anders deed.

'Ik wil hier weg.'

En ze barstte in huilen uit.

Donderdag 17 april

Op de ochtend van de dag die zijn leven zou veranderen, at Fabian Bartels een boterham met oude kaas. Hij spoelde het brood weg met koffie en moest aan Selma denken. Ze verafschuwde oude kaas.

Selma had een betoverend gezicht, als Julia Roberts, maar dan met een kleinere mond. Toch was het goed dat ze geen relatie meer hadden. Ze verschilden te veel van elkaar. De dag dat dit besef definitief tot hem was doorgedrongen, lag inmiddels drie jaar terug, maar toch verscheen ze nog regelmatig in zijn dromen.

Hij schonk de mok nog eens vol, had zin in een sigaret en zocht met zijn ogen het tafelblad af. Hij was gestopt met roken, maar kon er niet aan wennen.

In plaats van een sigaret nam hij een gevulde koek. Hij ging naar zijn werkkamer, poetste zijn bril en zette de computer aan. Hij had negen nieuwe e-mailberichten, vertelde Outlook Express. Enkele nieuwsbrieven van kranten en tijdschriften plus een paar berichtjes van Viewlezers die hem attendeerden op, in hun ogen interessante websites. De ene wees hem op een naaktkalender van een dierenrechtenorganisatie, de ander vond een pagina over absurde uitvindingen de moeite van het aanbevelen waard.

Bartels had liever een paar links naar nog niet ontdekte datingsites gehad: webpagina's vol hunkerende jongens, lonkende meisjes, vitale bejaarden, belegen middelbareleeftijders, Thaise schonen en Chileense overspeligen. Als je op het net surfte, leek de hele wereld op zoek naar een partner. Er zat een verhaal in en Bartels wilde het schrijven.

De cafeïne slaagde erin zijn geest te verhelleren. De redactie van View was zijn eerste halte vandaag, zijn vader de tweede. Vader was bang geweest aan de telefoon, en hij maakte zich zorgen. Er moest iets serieus mis zijn. Vader droeg het hart niet op de tong, daarom was het verontrustend dat Bartels dit keer wél angst in vaders stem had gehoord.

Eigenlijk waren ze nooit dikke maatjes geweest. Peter Vogel was geen slechte vader. Integendeel, toen hij nog een kleine Fabian was, deed papa alles voor hem. Maar naarmate Bartels ouder werd en hij zich met serieuze onderwerpen begon bezig te houden, groeide de afstand tussen hem en vader. Als ze elkaar ontmoetten, werd het nooit persoonlijk, hooguit gezellig. Bartels wist dat hijzelf geen sociaal mens was, maar zijn vader was nog erger. Zelfs hem, zijn bloedeigen zoon, liet vader niet toe in zijn hart. Dat was vroeger al, toen moeder nog leefde, maar het werd nog zichtbaarder na haar overlijden. De redenen kon Bartels nog altijd niet vatten.

Maar het bleef toch zijn vader en dus wilde hij hem zien, zeker nu er iets aan de hand leek. Toen ze elkaar de laatste keer zagen was het winter. Bartels kon het zich goed herinneren, want hij had nog gerookt, tot ergernis van zijn vader die altijd een gezond leven had geleid en ook op zijn 56e de honderd meter kon rennen zonder naar adem te snakken.

Hij zette de computer uit, pakte zijn bloknoet en vertrok. Het was druk op de weg. Het zou ruim een uur kosten om de View-redactie in Utrecht te bereiken. Met zijn rechterhand zocht Bartels de zelfgemaakte Moby Grape-verzamelaar en stopte het bandje in de cassettespeler. De voorjaarszon verwarmde de kleine Mitsubishi, 'It's a beautiful day today' vulde het interieur en Bartels deed zijn best het te geloven. Het wilde niet lukken.

Charles Steenbeek begroette hem met een kop koffie en deed er een extra roerstaafje bij. 'Voor de zenuwen.'

De hoofdredacteur had weinig tijd, want er moest nog vergaderd worden. Bartels zei dat hij een verhaal wilde maken over datingsites op Internet. Beschrijven hoe mensen zich aanbieden, wat ze zoeken, of ze rare afwijkingen hebben, speciale wensen, de hele rataplan. Dus geen overzichtje van olijke pagina's voor zijn wekelijkse website-rubriek, maar een langer artikel dat meer de diepte in ging.

'Geloof jij dat relaties via Internet kunnen worden

opgebouwd?’ vroeg Steenbeek, terwijl hij aantekeningen maakte in een groot notitieblok.

‘Waarom niet? Vroeger had je penvriendschappen: jongens en meisjes uit verschillende landen die elkaar brieven schreven. Ook zulke vriendschappen veranderden weleens in liefde. Het verschil tussen de papieren brief van vroeger en de e-mail van vandaag is niet zo groot.’

‘Komen in jouw verhaal dan ook koppels voor die elkaar via Internet hebben leren kennen?’

Bartels speelde met het extra roerstaafje en boog het in de vorm van een halvemaan.

‘Ik zal zeker een paar ervaringsdeskundigen aan het woord laten, als je dat bedoelt. Eén ervan heb ik al: mijn vader.’

Steenbeek keek op van zijn notitieblok en fronste zijn wenkbrauwen.

‘Ik kwam hem tegen toen ik gistermiddag op het Internet wat voorwerk deed’, legde Bartels uit. ‘Hij heeft een advertentie geplaatst op een Engelstalige datingsite. Een heel vreemde gewaarwording: je vader die zichzelf in een etalage zet, op zoek naar een nieuwe partner. Ik dacht dat moeder de enige liefde van zijn leven was. Nadat ze zeven jaar geleden stierf, heeft mijn vader nooit de indruk gewekt nog een andere vrouw te willen. Maar ik moet bekennen dat we niet veel contact hebben. Mijn vader is erg op zichzelf.’

‘Een familielid moet je niet in een artikel opvoeren’, zei Steenbeek en keek hem streng aan.

‘Maar de ervaring van mijn vader kan wel behulpzaam zijn’, antwoordde Bartels. Hij nam een slok koffie en ging verder. ‘Nadat ik zijn advertentie vond, heb ik hem gebeld. Het was niet prettig om te vertellen dat ik zijn oproep had gezien. Ik voelde me haast een voyeur. Hij had wel reacties gehad op die advertentie, vertelde hij, en met één vrouw had hij zelfs lang en serieus gecorrespondeerd. Uiteindelijk was de liefde op een teleurstelling uitgelopen, beweerde hij. In zijn stem zat echter iets ongewoons, en toen ik vroeg hoe hij zich voelde, leek hij helemaal dicht te klappen. Nadat ik het nog eens vroeg, zei hij dat hij een

stommitieit had begaan, en dat had iets te maken met die correspondentie. Wat, wilde hij niet zeggen. Ik kon merken dat hij angst had. Alsof hij bedreigd werd. Pas toen ik hem vertelde een verhaal te gaan schrijven over dating via Internet, veranderde zijn houding en zei hij plotseling documentatie te hebben die me wel zou interesseren. Hij heeft me uitgenodigd om vanmiddag bij hem langs te komen.'

Steenbeek keek Bartels een moment zwijgend aan, leek de juiste woorden te zoeken.

'Luister naar wat hij te vertellen heeft', zei Steenbeek. 'Maar spring voorzichtig om met de informatie die je van hem krijgt. Laat je niet meeslepen door de persoonlijke sores van een familielid als je met een artikel bezig bent. Maar het onderwerp, dating via Internet, vind ik prima.'

Ze spraken af dat Bartels een verhaal van vier pagina's zou leveren. Dat was vrij veel voor een weekblad als View en de prijs die Steenbeek wilde betalen, stond Bartels aan. Het zou een van zijn bestbetaalde freelance opdrachten tot dusver worden.

Fabian Bartels brak het roerstaafje in tweeën, schudde de hoofdredacteur de hand en verliet tegen kwart over tien het kantoor.

Hij had zijn vader gezegd rond één uur bij hem te zijn. Genoeg tijd om nog even naar huis te gaan. Maar eigenlijk stond het wachten hem tegen. Terwijl hij zichzelf nog eens in een file vastreed, besloot hij zijn vader op zijn werk te bellen. Misschien konden ze elkaar een half uur eerder ontmoeten.

Bartels pakte zijn gsm, zocht het gemeentehuis in zijn elektronische telefoonboekje. Maar vader was er niet. Hij had zich bijna twee weken geleden ziekgemeld, zei een collega. Het verbaasde Bartels, want vader zorgde goed voor zijn lichamelijke conditie. Maar het verklaarde wel waarom hij zijn zoon op een werkdag kon ontmoeten. Bartels had eerst gedacht dat vader voor hun ontmoeting een middag vrij zou nemen.

Misschien maakte hij zich wel onterecht zorgen, en had hij gisteren aan de telefoon geen angst gehoord, maar

iemand die overwerkt was.

Nu hij wist dat zijn vader thuis zat, was er geen reden om eerst naar huis te gaan. Bartels reed door naar Eindhoven. Om halftwaalf verliet hij de A2 en kwam hij op de Boschdijk.

Het stadsdeel Acht, ooit een zelfstandig dorpje, was gaandeweg veranderd in de zoveelste Eindhovense slaapwijk. Hier had vader een paar jaar geleden een bungalowtje gekocht om zijn verdriet te vergeten. In het anonieme Acht zou niets of niemand hem herinneren aan Irene. Het was al moeilijk genoeg om elke dag te gaan werken in het gemeentehuis in Oirschot, het dorp waar hij zo lang en zo gelukkig met Bartels' moeder had geleefd en waar Bartels zelf nog steeds woonde. Vader had zelfs ooit overwogen een nieuwe baan te gaan zoeken, maar vijftigers kwamen op de arbeidsmarkt nauwelijks aan de bak en bovendien verwachtte vader rond zijn zestigste met vervroegd pensioen te kunnen gaan.

Bartels draaide de straat in waar zijn vader woonde, parkeerde de Mitsubishi voor nummer 17 en zocht naar de Renault Clio van zijn vader. Vreemd, hij zag hem niet. Bartels liep het voortuintje van de bungalow in, en verstijfde. De voordeur stond op een kier en het slot was geforceerd. De overgordijnen in de woonkamer waren dicht.

Hij dacht terug aan het telefoongesprek. Was het toch angst geweest?

Bartels bleef staan op het voetpaadje naar de deur en keek om zich heen. Er was behalve hem niemand in de straat. Het verwonderde hem allerm minst: er woonden veel jonge koppels in deze wijk en die gingen 's morgens allemaal werken. Het kon hier een hele dag duren voor een inbraak werd opgemerkt.

Waar was vader? Was hij een ochtend weg - de auto stond er immers niet - en had iemand van de gelegenheid gebruikgemaakt om in te breken? Nee, dat kon niet. Vader was immers ziek, en dan waren de overgordijnen al open geweest.

Het gevoel van onbehagen werd steeds sterker.

Bartels liep met onwillige benen naar de woning en duwde de voordeur open, voorzichtig met zijn voet, zodat hij geen vingerafdrukken zou achterlaten. Van zijn oude vriend Lennart Palm, die nu bij de politie werkte, wist hij dat je goed moest opletten op de plaats delict.

Vaders jassen lagen binnenstebuiten gekeerd op de grond. De deur naar de woonkamer stond open. In een oogopslag zag Bartels wat er gebeurd was. Het cd-rek was halfleeg, tientallen boeken waren uit de kast getrokken, en behalve een printer stond er niets meer op het computertafeltje.

Hij gleed bijna uit over de papieren die over de vloer verspreid lagen en vermoedelijk uit de laden van het dressoir afkomstig waren. Met verhoogde hartslag kwam Bartels in de open keuken, zag dat de koelkast openstond, sloot hem instinctief met zijn voet en liep door naar vaders slaapkamer. Ook de deur daarvan stond op een kier. Bartels wist wat hij te zien zou krijgen, en durfde niet meer verder. Maar hij moest. Heel even be kroop hem de gedachte dat de dader nog binnen zou zijn. Maar nee, dat kon niet. Waarom waren de overgordijnen dan nog dicht? Dit moest de afgelopen nacht zijn gebeurd.

Hij zette zijn voet tegen de deur, hoorde zijn hart in zijn oren bonzen en had hevige buikkrampen nog voordat hij het onvermijdelijke onder ogen kreeg.

Voor hem lag vader. Languit, op zijn rug, met alleen een onderbroek aan. Het gezicht kon hij niet zien. Maar het hoofd baadde in bloed.

Sonja wist meteen dat hij kwaad was, gevaarlijk kwaad. De blauwe ogen waren ijskoud.

Rond één uur die middag was ze in haar fauteuiltje gaan zitten. Ze droeg alleen een makkelijk lang T-shirt over haar slip en wilde even ontspannen bij de nieuwtjes uit *Argoemynti i Fakty*. De rust duurde niet lang. Vitali was haar kamer binnengekomen met een gezichtsuitdrukking die ze kende. En vreesde.

‘Wat heb je gezocht?’

Hij verhief zijn stem niet, maar de woede was hoorbaar.

‘Wat bedoel je?’

‘Als je sigaretten nodig hebt of eten, of iets anders om je overeind te houden, moet je het maar zeggen. Er is genoeg en je hoeft niets te stelen, dat weet je. Dus wat heb je gezocht?’

Hij grijnsde, draaide zich om, ijsbeerde een paar keer door het slaapkamertje en zweeg. Hij stak een sigaret op. Sonja voelde een tinteling in de hand waarop hij de vorige keer zijn peuk had uitgedrukt.

Vitali raapte de string op die ze vorige nacht gedragen had en rook aan het kruis. ‘Je hebt gisteren niet hard gewerkt.’

Hij is gek, dacht ze. Nam hij nu ook al de geur van haar lingerie als maatstaf voor het aantal mannen dat ze afwerkte?

‘Ik heb maar vijf klanten gehad’, verweerde ze zich. ‘Je hebt de overgebleven condooms zelf geteld. Het waren er tien. En ook het geld klopte. Het was gewoon een rustige avond.’

Het laatste zinnetje klonk zo vastberaden dat ze er zelf van schrok. Vitali kwam naar de fauteuil, hurkte en blies de rook uit in haar gezicht.

‘Je bent in de tussentijd weggeweest’, zei hij en keek naar zijn goudkleurige horloge, alsof de tussentijd nog maar juist om was. ‘Ik heb vrienden van me gestuurd om je te controleren. Ze zijn een paar keer door de straat gereden, maar hebben je nooit gezien.’

‘Dan kwamen ze langs als ik met een klant bezig was.’

Er verscheen een spottende glimlach op zijn gezicht.

‘Je maakt veel werk van je klanten. Ik merk dat je je beroep steeds leuker gaat vinden.’

‘De laatste drie klanten kwamen kort na elkaar. En er was één klant bij die heel veel tijd nodig had. Maar ze hebben allemaal betaald’, verdedigde Sonja zich en dacht aan Benk, met wie ze zo’n lang gesprek had gevoerd. Benk wist nu alles. Hoe ze in Nederland was beland, hoe Vitali haar behandelde.

‘Was je op zoek naar je paspoort?’

‘Waar heb je het over?’

‘Was je op zoek naar je paspoort? Geef antwoord. Ja of nee.’

Er was iets gebeurd. Iets in hun eigen huis, maar Sonja begreep niet wat. Bliksemsnel reconstrueerde ze in gedachte hoe de nacht verlopen was. Benk vertrok rond drie uur. Ze deed het rolluik naar beneden en wachtte tot Vitali haar kwam halen. Ze wist dat het lang kon duren. Vitali was met enkele van zijn almaar wisselende vrienden uit Oekraïne en Rusland ergens aan het inbreken. Pas om vijf uur verscheen hij aan Sonja’s deur, alleen. Op weg naar huis was Vitali in een slechte bui. Hij eiste niet eens seks toen ze thuiskwamen en ging meteen naar zijn eigen kamer. Ook Sonja was vrijwel direct gaan slapen. En nu stond hij hier. Woedend en bewegend dat zij gisteren ergens naar gezocht had.

‘Alsjeblieft, Vitali, als ik echt tussentijds naar huis zou zijn gegaan, hoe was ik dan hier binnengekomen? Ik heb niet eens een sleutel.’

Vitali liet de peuk in het glas water vallen dat op het nachtkastje stond, kwam naar haar stoel, greep haar bij de schouders, sleurde haar op het bed en duwde haar achterover.

‘Ik heb die nieuwsgierige blik destijds wel gezien, die keer dat ik Boris demonstreerde hoe je een slot moet openbreken’, zei Vitali terwijl hij Sonja bij de kraag van haar T-shirt greep.

Dus er was een slot geforceerd. Maar Sonja kreeg geen tijd om er langer over na te denken. Vitali liet haar shirt los, sprong met een atletische beweging op haar middel en sloeg haar met de vlakke hand hard tegen de linkerwang. De tranen sprongen haar in de ogen.

‘Vertel op’, brulde Vitali. ‘Wat heb je gezocht?’

‘Niets. Echt waar, helemaal niets’, kermde ze. ‘Ik heb niet ingebroken, ik heb gewerkt.’

‘Wie heeft er dan de achterdeur opengemaakt? Er zijn laden doorzocht, de computer is verschoven, het cd-kastje werd ondersteboven gehaald: je hebt je best gedaan om

het op een inbraak te laten lijken. Maar luister eens naar een deskundige: er is niemand die in een simpel huis als dit gaat inbreken. En zeker niet voor die paar cd's die jij voor de vorm hebt meegenomen! Slimmerik.'

De pijn in haar wang trok weg. Ze begon te begrijpen waarover Vitali sprak. Ze waren gisteren via de voordeur binnengekomen en direct naar boven gegaan. De achterdeur, die vanuit het achtertuintje toegang gaf tot de keuken, hadden ze vanuit de hal niet kunnen zien. Kennelijk ontdekte hij vandaag pas dat iemand die deur had opengebroken en in de huiskamer waar de computer en de cd's stonden had rondgesnuffeld.

Als Vitali niet zo gewelddadig was, zou ze erom gelachen hebben: de inbreker die zelf slachtoffer wordt van inbraak. De gedachte werd weggeslagen. En weer kreeg ze een mep tegen haar wang.

'Ik vraag het nog één keer: wat heb je gezocht?', brulde Vitali.

Sonja begon luidop te huilen. Wanhopig als zelden tevoren.

Vitali duwde nu zo hard tegen haar onderkaak dat haar achterhoofd helemaal in het kussen werd gedrukt. Hij schreeuwde iets dat ze niet verstond, waarschijnlijk Oekraïens.

'Als je niet de waarheid vertelt, stuur ik de foto's op naar je lieve mama', zei hij, weer in het Russisch en nu wat zachter, maar zo dichtbij dat zijn naar knoflook ruikende adem haar gezichtshuid raakte.

Het dreigement deed haar alleen maar harder huilen. Sonja was verschillende keren gefotografeerd als Vitali of een van zijn vrienden haar verkrachtte, of wanneer ze achter het raam zat. Waar Vitali de afdrukken bewaarde wist ze niet. Hij kende allerlei ingenieuze manieren om spullen te verbergen. Maar één ding was zeker: mama mocht die foto's nooit zien.

Vitali sloeg haar opnieuw en stak demonstratief een nieuwe sigaret op. Ik beken, dan ben ik er van af, dacht ze. Dat is het beste.

'Ja, ik heb het gedaan', krijste Sonja.

Vitali werd meteen kalmer. Hij keek haar opnieuw aan, nam een trek van zijn Gitanes en lachte. ‘Zo mag ik het horen, Sonesjka. Dat betekent dat jij een stout meisje bent geweest. Maar ik zal je belonen omdat je nu eerlijk tegen me bent.’

Hij ging van het bed af, trok zijn spijkerbroek en boxershort omlaag en gebod haar op haar buik te gaan liggen. Ze zag dat hij een erectie had. De sigaret bungelde in zijn mondhoek. Sonja hilde nog steeds zachtjes, voelde hoe hij haar slipje snel omlaag bewoog, haar middel omhoog tilde en van achteren binnendrong.

Hij kwam snel klaar - zoals gewoonlijk - en doofde de peuk op haar rechterbil. Ze verkrampte, schreeuwde, hilde en bleef met een schokkende buik liggen terwijl Vitali zijn broek aandeed en de kamer verliet.

‘Straks weer braaf werken, meisje. En die cd’s mag je houden’, riep hij nog.

Ik wil hier weg, dacht ze terwijl de tranen over haar wangen stroomden. En ik gá hier weg. Ik doe alles om me vrij te kopen. En Benk moet me helpen.

Vrijdag 18 april

De lentezon gaf, voor de vierde dag op rij, een vrolijk tintje aan de emotionele architectuur van het Eindhovense centrum, maar slaagde er niet in het gemoed van Lennart Palm te verlichten.

Wachtend voor rood bij Fellenoord schakelde hij de radio uit. Hij zuchtte diep toen een zwarte BMW met zeker 80 op de teller het rood negeerde van de verkeerslichten die een eindje verderop stonden. Palm sloeg af in de richting van de witte toren, passeerde het voormalige Philipskantoor, en draaide de parkeerplaats achter het politiebureau op.

Om vijf over acht liep hij zijn werkkamer binnen, nam plaats achter het keurig opgeruimde bureau en staaarde met een versufte blik richting laptop. Hij had gisteren een trappist gedronken en die was kennelijk niet goed gevallen. Maar enige ontspanning was welkom geweest. De vorige dag had Palm de leiding gekregen over een moordzaak die hem nog minder beviel dan andere geweldsmisdrijven, en toen hij 's middags Suzanne belde om te vragen of zij Anneleen van school wilde halen, voelde hij meteen dat hij die avond ook nog een echtelijke ruzie voor de kiezen kreeg.

En inderdaad, eenmaal thuis was ze tegen hem uitgevallen. Waarom nam hij geen kantoorbaantje in de beveiligingsbranche? Dan zou hij tenminste tijd hebben voor hun dochter, riep ze.

De discussie was al vaak gevoerd en zijn verweer dat haar wisselende diensten in de bejaardenzorg ook niet altijd plezierig waren voor Anneleen, legde ze andermaal naast zich neer. Want háár werktijden waren op voorhand bekend terwijl ze bij hem van dag tot dag konden verschillen.

De verhitte discussie was geëindigd in een ijzige stilte die tot vanochtend duurde.

Palm probeerde zich te concentreren op de Achtse moordzaak. Aanvankelijk had de naam van de dode, Peter

Vogel, geen bel doen rinkelen. Pas na de eerste mondelinge verslagen beseftte hij dat Vogel de vader van Fabian Bartels was. Palm kende Bartels al meer dan vijftien jaar. Ze raakten bevriend op de academie voor de journalistiek. Niet alleen studeerden ze samen, ze hadden ook dezelfde hobby: gitaarspelen. Avondenlang luisterden ze naar ieders favoriete muziek. Bartels had de Amerikaanse sixties als specialiteit, Palm de Britse. Muziek luisteren werd muziek maken, en drie jaar lang waren ze de helft van hun eigen bandje Nuggets.

Er moest ook journalistiek gestudeerd worden en dat beviel Palm minder. Na twee jaar stapte hij over naar de politieschool. Palm wilde het onrecht niet met woorden bestrijden, maar met daden.

De daaropvolgende loopbaan onder de blauwe pet bracht sleet op zijn idealisme. De eindeloze bureaucratie en de ontstellende reeks overbodige wetten waarmee de Haagse parlementariërs de politie opzadelde, bewerkstelligde dat er almaar minder onrecht bestreden kon worden. En de daaropvolgende kritiek van diezelfde Haagse politici die jammerden dat de politie het werk niet goed deed, was niet bevorderlijk voor de motivatie.

Maar de liefde voor muziek was gebleven en met Bartels hield hij altijd contact. Ze zagen elkaar wel minder nadat Palm met Suzanne was getrouwd en Anneleen werd geboren, maar een echte vriendschap kon daar tegen. Toch vroeg Palm zich soms af of die vriendschap nog wel zo echt was. Hoe lang kon je samen naar sixties-plaatjes luisteren en herinneringen ophalen aan de tijd dat je samen liedjes speelde en dezelfde kroegen en optredens bezocht? Veel nieuws over hun persoonlijke leven vertelden ze elkaar niet. Palm wist niet eens of Bartels na Selma ooit een andere vriendin had gehad, of het juist prima vond om alleen te zijn.

Palm had even overwogen om het onderzoek naar de moord op Peter Vogel uit handen te geven. Buitenstaanders zouden immers kunnen zeggen dat hij een persoonlijke band had met het slachtoffer.

Maar Palm wist weinig over Vogel, had hem nooit in